

Brott mot sjukvårdens lagar och bestämmelser

En mindre del av anmälningarna till HSAN har sin grund i att man inte följt de lagar och bestämmelser som gäller för anställda inom sjukvården. De initieras vanligen av Socialstyrelsen och bland bakomliggande orsaker anar man ibland personliga tragedier. Dessa ärenden är dock i allmänhet av ett ganska begränsat medicinskt intresse och brukar inte redovisas i Läkartidningen. För att ändå ge en bild av vad typ av ärenden det kan vara fråga om, och hur de brukar handläggas i HSAN, redogörs nedan för fyra fall av denna typ, som bedöms under februari månad 2001.

Men vi börjar med två ärenden av mer traditionellt slag.

Otydlig handskrift fick disciplinär påföljd

Anmälare: Socialstyrelsen

Anmäld: Legitimerad läkare

Orsak: Stora svårigheter att läsa journaler HSAN 1201/00

II Läkaren och hans hustru drev tillsammans en läkarmottagning. Vid verksamhetstillsyn fann Socialstyrelsen, som fått signaler om brister i verksamheten, att det förelåg stora svårigheter att läsa läkarens patientjournaler. Handskriften var så svårläst att endast enstaka ord kunde tydas.

Två år senare kontaktade Apoteksgruppen i länet Socialstyrelsen och påtalade att man hade stora svårigheter att tolka läkarens handstil, vilket medfört att fel beredningsform expedierats till en kvinna. Läkaren hade vid upprepade tillfällen, såväl muntligt som skriftligt, uppmärksammats på sin svårtolkade handstil, men detta hade inte haft någon effekt. Socialstyrelsen granskade därför 19 personers receptkopior insamlade under en vecka samt begärde in journalhandlingar på dessa patienter. Man konstaterade att det var mycket stora svårigheter att ta del av innehållet i de 16 tillgängliga journalerna (tre saknades). Ett förtryckt underlag med tydliga rubriker hade visserligen använts, men noteringarna under respektive rubrik var till största delen oläsbara. I fem fall föreföll att saknas anteckning från det datum, då receptet utfärdats. Övrigt innehåll i journalerna gick ej att bedöma.

Verksamhetschefen framhöll att läkaren själv inte har några svårigheter att läsa sina journaler och att han vid behov kunde diktera dem för utskrift. Man planerade att införskaffa ett dataprogram för röstavlyssning och att låta läkaren texta recepten.

Läkaren anförde att han är pinsamt medveten om sin handstil, som ända sedan barndomen varit bristfällig och som han försökt rätta till genom att skriva långsammare. Detta har dock varit svårt med tanke på den höga arbetsbelastningen på mottagningen. Han menade dessutom att apoteken hade en skyldighet att kontrollera, om de var osäkra på vad som står på receptet.

Socialstyrelsen framhöll att enligt patientjournallagen skall journalerna vara skrivna på svenska språket, vara tydligt utformade och så långt möjligt förståeliga för patienten. Läkarens patientjournaler hade inte förbättrats trots framförda krav, och det fanns brister vad gäller dokumentation av läkemedelsförskrivning. Att journalerna på begäran kan dikteras, kunde inte anses som en tillfredsställande lösning. När det gällde receptskrivning hade läkaren inte följt Läkekemedelsverkets föreskrifter att receptblanketten skulle fyllas i fullständigt och så tydligt att risk för feltolkning undveks. Läkaren hade trots upprepade påpekanden inte förbättrat sin handskrift. Han hade genom att skriva journaler och recept med bristande läsbarhet äventyrat patientsäkerheten.

II Bedömning och beslut

Nämnden höll med Socialstyrelsen om att det var uppenbart att så otydligt utformade journaler och recept innebar en direkt fara för patientsäkerheten.

Påföljd: erinran

Förlängd tvångsvård

Anmälare: Patienten

Anmäld: Psykiater

Orsak: Man ansökte inte om medgivande till fortsatt tvångsvård HSAN 1040/00

II En 32-årig man hade sedan tio år vid skilda tillfällen varit inlagd vid psykiatrisk klinik på grund av vanföreställningssyndrom. Han hade nu tagits in den 24 september med stöd av vårdintyg. När tillståndet för tvångsvård gick ut ef-

ter fyra veckor, hölls han kvar ytterligare fem dagar mot sin vilja. Han blev sedan avkrävd avgift för de fem dagar han felaktigt tvångsvårdats.

Ansvarig läkare anförde att patienten den 22 oktober hade förbättrats i sådan grad att det inte fanns anledning att ansöka om medgivande till förlängd tvångsvård. Från denna dag vårdades patienten därför med stöd av bestämmelser i Hälso- och sjukvårdslagen. Av misstag informerades han om den förändrade vårdformen först den 27 oktober. Felet torde inte ha inneburit något allvarligt men, eftersom patienten efter att ha fått det rätta beskedet valde att stanna ytterligare sju dagar.

II Bedömning och beslut

Ansökan om medgivande till fortsatt tvångsvård skulle ha gjorts senast den 22 oktober. En sådan ansökan var dock inte aktuell, eftersom patientens tillstånd förbättrats. Därför skulle han senast denna dag ha fått information om att han inte längre vårdades under tvång. Han kom därför att vårdas flera dagar utan lagligt stöd. Härigenom hade ansvarige läkaren av oaktksamhet inte fullgjort sina skyldigheter.

Påföljd: varning

Skrev ut narkotiska läkemedel utan förskrivningsrätt

Anmäld: Legitimerad läkare

Socialstyrelsen: Läkaren olämplig att utöva yrket HSAN1897/00

II En drygt 80-årig läkare hade sedan sju år haft indragen förskrivningsrätt avseende narkotiska läkemedel. Med anledning av uppgifter från ett apotek hade Socialstyrelsen inlett en utredning som visat att läkaren trots detta skrivit ut sådana läkemedel till sex patienter. Han hade förklarat det med att hans avsikt var att patienterna skulle få recepten expedierade i ett nordiskt grannland. Sedan ett år hade emellertid patienterna börjat hämta ut sina läkemedel i Sverige.

Socialstyrelsen avisade tanken på att det skulle vara acceptabelt att kringgå en inskränkt förskrivningsrätt genom att läkemedlen skulle hämtas ut i annat land. Sättet att förskriva var därför inte ursäktligt eller godtagbart. Journalerna var dessutom svårtydda på grund av svårläst handstil och i ett fall hade journalen »makulerats«. Såvitt kunde utläsas, var indikationerna för utskrivningarna olika psykiatriska diagnoser, men